

Engin heilsa án geðheilsu

Rætt við Nönnu Briem kennslustjóra í geðlækningum og Ísafold Helgadóttur sérnámslækni

■ ■ ■ Hávar Sigurjónsson

Hægt hefur verið að stunda sérnám í geðlækningum á Íslandi um nokkuð langt skeið en að sögn Nönnu Briem kennslustjóra og yfirlæknis komst sérnámið í fastar og skipulegar skorður árið 2003 þegar fyrsti kennslustjórinn í geðlækningum var skipaður. „Áður var þetta meira spurning um að deildarlæknir safnaði tíma á deild en frá 2003 höfum við byggt upp og þróað gott sérnám sem stenst vel samanburð við erlend prógrömm. Í dag erum við með kennsluskra og skýra marklýsingu eins og ný reglugerð um sérnám, sem tók gildi í vor, kveður á um. Samkvæmt reglugerðinni hefur námstíminn lengst úr 54 mánuðum í 60 sem gefur okkur aukið svigrúm til skipulags námsins.“

Ásamt kennslustjóra er starfandi kennsluráð í geðlækningum en í því sitja einnig Ísafold Helgadóttir sérnámslækni, Guðrún Dóra Bjarnadóttir geðlækni og Engilbert Sigurðsson yfirlækni og prófessor í geðlækningum.

Þær Nanna og Ísafold urðu fyrir svörum þegar *Læknablaðið* leitaði eftir upplýsingum um tilhögun sérnámsins í geðlækningum.

„Eins og staðan er nú eru 9 læknar í sérnámsprógramminu, en mest hafa þeir verið 12. Námslæknar í heimilislækningum taka einnig hluta náms síns hér á geðsviði Landspítalans,“ segir Nanna. „Aðsóknin í sérnámið hefur verið góð og við höfum hingað til getað tekið við flestum sem hafa sýnt sérnáminu áhuga.“

Námið er vel skipulagt

Þær lýsa náminu þannig að tvo daga í mánuði eru fastir skipulagðir kennsludagar „Þá mæta námslæknarnir inn á Kleppspítala og hlýða á fyrirlestra um ýmsa þætti geðlækninga.“

Ísafold bætir því við að þetta fyrirkomulag, að hafa kennsluna á Kleppi þar sem næði er til að einbeita sér eingöngu að henni, hafi gefið góða raun. „Þá er ekkert sem truflar og enginn er að skjótast frá til að sinna vinnutengdum verkefnum. Það er skyldumæting fyrir sérnámslækna í kennsluna en ef kennsludagur hittir á hvíldardag í tengslum við vakt má flytja hvíldardaginn til

Fyrirlestraprógrammið er sett upp í tveggja ára blokk. Til viðbótar er boðið upp á kennslu og handleiðslu í hugrænni atferlismeðferð sem tekur tvö ár og psychodýnamískri samtalsmeðferð. Þá er farið í vettvangsheimsóknir á aðrar stofnanir og önnur úrræði í geðheilbrigðisþjónustunni utan spítalans.

Hver námslækni fær skipaðan handleiðara sem fylgir honum í gegnum allt námið og skilar árlega matsskýrslu um framgang og fylgist vel með hvernig námið gengur á öllum stigum. Námslæknirinn sjálfur gerir einnig mat á framgangi og kennslustjóri, prófessor og handleiðari fara yfir þessi mót á fundum með námslæknum árlega. Þá höfum við um nokkurra ára skeið haft aðgang að

bandarísku prófi í geðlækningum, PRITE (*psychiatric residency in training examination*), sem fer fram á hverju hausti. Þetta er 5 tíma krossapróf sem gefur hugmynd um hversu góða faglega þekkingu viðkomandi námslæknir hefur. Okkur fannst þetta þó ekki gefa nægilega góða mynd af stöðu okkar námslækna svo við höldum einnig munnleg próf að vori þar sem áherslan er lögð á ákveðin sjúkratilfelli með klínískri nálgun. Auk almenna handleiðarans fær námslæknirinn klíníska handleiðslu frá þeim sérfræðingum sem hann starfar með hverju sinni. Þeir koma einnig að mati á námsframvindu svo allir fá sem besta mynd af stöðu námslæknisins.“

Þær bæta því við að svigrúm sé til að námslæknar sinni einnig rannsóknarverkefnum samhliða náminu og eru nú tveir læknar í doktorsnámi.

Aðspurðar um hvort algengt sé að námslæknar taki fyrri hluta sérnámsins hér heima og ljúki því síðan erlendis, segja þær að það gerist vissulega en sífellt fleiri kjósi að ljúka því að fullu hér heima.

Kom heim til að stunda sérnámið

Ísafold er á síðasta ári í sérnáminu og segir að hún stefni til útlanda að því loknu til að sækja sér meiri reynslu og breidd í þekkingu sína.

„Það hafa allir gott af því að fara til útlanda á einhverjum tímamarki og kynnast því hvernig hlutirnir eru gerðir

„Starf geðlæknis á geðdeild er í rauninni ekki svo frábrugðið því sem aðrir læknar gera. Munurinn er þó sá að við getum ekki pantað myndgreiningu eða blóðrannsókn til að finna orsök sjúkdómsins, við verðum að vinna mjög klínískt og það er samtali við sjúklinginn ásamt sem ítarlegustum upplýsingum um sögu hans og bakgrunn sem er það sem við byggjum greiningu okkar á,“ segja þær Nanna Briem kennslustjóri í geðlækningum og Ísafold Helgadóttir sérnámslæknir.

annars staðar, en námið hér stenst fyllilega samanburð við það sem gerist í löndunum í kringum okkur. Við höfum mjög góð tengsl við kennslusjúkrahús í Skandinavíu og fylgjumst vel með því sem er að gerast,“ segir Nanna.

Ísafold kveðst í rauninni hafa haft hálfgerð endaskipti á náminu þar sem hún stundaði grunnám sitt í læknisfræði í Kaupmannahöfn og kom svo heim á kandidatsár og hóf síðan sérnam hér. „Ég ætlaði reyndar ekki að fara í geðlækningar heldur í kvensjúkdómalækningar en eftir að hafa fengið sumarstarf sem læknanemi og unnið hluta af kandidatsárinu á geðdeild varð ekki aftur snúið þar sem vinnan hér kom mér mjög ánægjulega á óvart og áhugi minn á fólki og mannshuganum nýttist vel. Ég er ánægð með þessa ákvörðun mína.“

Hún segir að geðlækningar veiti einstakt tækifæri til að tala við fólk og kynnst mannlegu eðli – af hverju fólk er eins og það er. Það séu í rauninni mikil forréttindi og áskorun að vera treyst fyrir persónulegustu málum og hugsunum fólks. Þetta er mjög krefjandi fag þar sem reynir á innsæi og skilning geðlæknisins til að

átta sig á ástandi sjúklings og gera rétta greiningu. Mér hefur einnig fundist afar lærdómsríkt og mikill kostur prógrammsins hér á Íslandi hvað okkur námslæknum er falin mikil ábyrgð í starfi, þó ávallt sé sérfræðingur til taks og með í ráðum.“

Gefandi að starfa með ungu fólki

„Starf geðlæknis á geðdeild er ekki frábrugðið því sem aðrir læknar á öðrum deildum gera. Við byggjum okkar vinnu fyrst og fremst á samtali við sjúklinginn. Læknisfræðilegar rannsóknir eins og blóðprufur eða myndgreiningar hjálpa okkur takmarkað í greiningarvinnunni. Það er samtali við sjúklinginn ásamt sem ítarlegustum upplýsingum um sögu hans og bakgrunn sem er það sem við byggjum greiningu okkar á. Þetta er þó það sem gerir starfið svo spennandi og skemmtilegt,“ segir Nanna og bætir því við að fyrir þá sem hafi áhuga á að vinna með ungu fólki séu geðlækningar málið. „Alvarlegustu geðsjúkdómarnir koma yfirleitt fram hjá fólki fyrir þrítugt. Þá er einstaklingurinn yfirleitt flosnaður upp úr skóla eða vinnu vegna veikinda sinna. Meðferðin og

endurhæfingin sem við sinnum í dag snýst um að koma þessu unga fólki aftur út í lífið og það er fátt meira gefandi en þegar það tekst og hjálpa fólki til að eiga gott líf þrátt fyrir sjúkdóm sinn.“

Fordómar í garð geðsjúkdóma hafa verið mikið til umræðu undanfarin misseri sem hefur eflaust haft jákvæð áhrif á afstöðu alls almennings. Þær segja þó hispurslaust að fordómarnir séu einnig til staðar innan heilbrigðisgeirans „Margir eru þeirrar skoðunar að geðlækningar séu ekki nægilega vísindalegt fag sem er fjarri öllum sanni. Í geðlækningum eru stundaðar mjög vandaðar og umfangsmiklar rannsóknir og þetta er sú grein sem er í hvað mestri þróun innan læknisfræðinnar. Geðlækningar eru spennandi sérgrein sem býður upp á fjölbreyttan starfsvettvang, hvort sem er á sjúkrahúsum eða á stofum, og mikla samvinnu við aðrar fagstéttir. Þetta er því góður vettvangur til að byggja framtíðarstarf sitt á og ekki spillir fyrir að það er skortur á geðlæknum til starfa,“ segja þær Nanna Briem og Ísafold Helgadóttir að lokum.